

PROTOCOL DE LA FACULTAT DE DRET DAVANT DE SITUACIONS D'ASSETJAMENT, CONDUCTES SEXUALS INAPROPIADES I DISCRIMINACIONS

Política de la Facultat de Dret davant de situacions d'assetjament sexual, d'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i de violència masclista i discriminació

La Universitat Autònoma de Barcelona ha aprovat diversos textos que reflecteixen els seus valors i principis d'actuació els quals configuren un marc conductual per al seus membres. Entre ells el *Protocol per prevenir i actuar contra l'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, i la violència masclista*, les *Normes de Convivència de la Universitat Autònoma de Barcelona* i el *Codi Ètic de la Universitat Autònoma de Barcelona*. Tots ells promouen la igualtat, la inclusió i la integració de tots els membres de la comunitat universitària, especialment dels col·lectius més vulnerables, la lluita contra qualsevol situació de violència, discriminació o assetjament, la salut i la seguretat.

En aquest context, i d'acord amb el previst en el V Pla d'Acció per a la igualtat de gènere de la UAB (2024-2030) i el I Pla d'igualtat de gènere en matèria laboral (I PIGMIL), la Facultat de Dret vol aprovar un instrument que refermi el compromís institucional de la Facultat en la defensa de la cultura inclusiva que promogui la igualtat, valori la diversitat i mantingui un entorn laboral, d'aprenentatge i social en el qual es respectin els drets i la dignitat de tot el seu personal i alumnat.

1. Valors de la Facultat de Dret

La Facultat de Dret, d'acord amb el Codi Ètic de la Universitat Autònoma de Barcelona, es compromet a fomentar una cultura que promogui la igualtat, valori la diversitat i mantingui un entorn laboral, d'aprenentatge i social en el qual es respectin la diversitat i els drets i la dignitat de tot el seu personal i alumnat.

Tots els membres de la Facultat han d'actuar d'acord amb aquesta política i relacionar-se mútuament amb respecte, cortesia i consideració en tot moment i en totes les formes de comunicació, i no tolerar cap forma de discriminació o assetjament laboral, sexual o d'altra índole.

2. Objectius

Són objectius de la present política:

- Promoure un entorn positiu en què les persones siguin tractades de forma justa i respectuosa i que permeti a tothom créixer i prosperar.

- Deixar palès que les situacions d'assetjament, discriminacions i conductes sexuals inadequades són inacceptables i que tots els col·lectius de la Facultat tenen un paper en la creació d'un entorn lliure i inclusiu.
- Proporcionar un marc de suport al personal i a l'alumnat que pateixi situacions de discriminació, assetjament i conductes sexuals inadequades.
- Proporcionar els mecanismes a través dels quals les persones que es trobin en aquestes situacions les puguin comunicar i/o denunciar i s'hi doni una resposta eficient.

3. Àmbit d'aplicació

Aquesta política s'aplica a tots els membres de la Facultat, que es relacionen tot seguit:

- L'alumnat de qualsevol estudi que es dugui a terme a la Facultat.
- El personal docent i investigador que faci qualsevol tipus d'activitat acadèmica a la Facultat.
- El personal tècnic, de gestió i d'administració i de serveis adscrit a qualsevol de les estructures de la Facultat.

4. Principis

Tots els membres de la Facultat tenen dret a esperar un comportament ètic i professional dels altres.

Tots els membres de la Facultat tenen la responsabilitat individual de complir amb aquesta política i tractar els altres amb dignitat i respecte.

Tots els membres de la Facultat tenen la responsabilitat individual de demostrar el seu compromís amb aquesta política, desaprovant qualsevol forma d'assetjament, conducta sexual inapropiada i discriminació, i evitant tota forma de represàlia, amenaces i intimidacions contra aquelles persones de la comunitat que hagin presentat una queixa o proporcionin informació i suport a la persona que presenti o hagi presentat la queixa.

5. Relacions consensuades entre membres de la Facultat i supervisió directa

S'entén per relació consensuada una relació íntima, afectiva o sexual acordada mútuament, i d'una manera lliure, entre tots els participants.

S'entén per supervisió directa el mecanisme de seguiment de l'execució d'una tasca, projecte o procés i de comprovació de la seva correcció.

Amb l'objectiu d'assegurar un entorn educatiu i laboral de confiança i respecte mutus i lliure d'abús, la política de la Facultat en relació a les relacions afectivo-sexuals consensuades, en especial en aquelles situacions en què una de les persones té una relació de superioritat o de supervisió respecte a l'altra (per exemple tutories, docència,

direcció de treballs de fi d'estudis, direcció de pràctiques, direcció de tesis, supervisió d'estudiants postdoctorals, pertinença a comitès d'avaluació o de seguiment, entre d'altres) és que el personal docent i investigador no hauria de participar ni sol·licitar una relació afectivo-sexual amb l'alumnat sobre el qual exerceix una supervisió directa o pot ser que exerceixi una supervisió directa en el futur amb una probabilitat raonable.

Tanmateix, en cas que aquesta situació succeeixi, es recomana que:

- Es posi fi, tan aviat com sigui possible, a la supervisió directa de l'estudiant per part del personal docent.
- S'implementi un pla de transició de la supervisió que asseguri una supervisió alternativa objectiva, per evitar possibles conflictes que puguin perjudicar l'estudiant.

6. Definicions

6.1 Conductes d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

- a) S'entén per *assetjament sexual* qualsevol comportament, verbal, no verbal o físic no desitjat d'indole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i la llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest (article 5.b) de la Llei 5/2008, modificat per la Llei 17/2020).
- b) S'entén per *assetjament per raó de sexe* qualsevol comportament no desitjat, verbal o físic, relacionat amb el sexe o gènere de la dona, realitzat amb el propòsit o efecte d'atemptar contra la dignitat, la indemnitat o les condicions de treball de les dones pel fet d'ésser-ho, creant un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest que dificulti llur promoció, ocupació de funcions, accés a càrrecs directius, remuneració i reconeixement professional, en equitat amb els homes (article 5 a) de la Llei 5/2008, modificat per la Llei 17/2020). Aquesta classe d'assetjament també inclou actituds o comportaments en l'àmbit laboral per raons o circumstàncies que tinguin a veure amb el sexe, com els que es produeixen per motiu de l'embaràs o la maternitat de les dones en relació amb l'exercici d'algun dret laboral previst per a la conciliació de la vida personal, familiar i laboral (per exemple, un canvi d'horari, canvi de funcions o de lloc de treball).
- c) S'entén per *assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere* qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest (Llei 11/2014).

Exemples de conductes establertes *pel Protocol-guia d'àmbit universitari per prevenir i reparar amb diligència deguda les situacions de violència masclista, assetjament sexual i assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere* de la Generalitat:

Assetjament sexual

- *Fer comentaris sexuals obscens; bromes sexuals ofensives o acudits sexual ofensius; mirades lascives o gestos obscens, ja sigui personalment o per qualsevol altre mitjà de comunicació.*
- *Adreçar-se a algú amb maneres que són denigrants o obscenes.*
- *Fer un acostament físic excessiu o innecessari, tocaments, abraçades o petons, així com imposar un contacte físic deliberat i no sol·licitat, arraconar a la persona o buscar intencionadament quedar-se a soles amb la persona de manera injustificada o innecessària.*
- *Fer observacions clandestines de persones en espais reservats, com ara lavabos o vestidors, entre d'altres espais, o tocar intencionadament les parts sexuals del cos.*
- *Sol·licitar favors sexuals o fer invitacions impúdiques, comprometedores o persistents a participar en activitats socials lúdiques, encara que la persona que n'és objecte hagi deixat clara la seva negativa a participar.*
- *Insinuar millores laborals o acadèmiques a canvi d'intercanvis sexuals o amenaçar amb represàlies laborals o acadèmiques com a mesura de pressió per mantenir cites o trobades sexuals.*
- *Les invitacions extralaborals o extraacadèmiques no sol·licitades que puguin interpretar-se amb fins de caràcter sexual són constitutives d'assetjament quan aquesta invitació sigui reiterada i no desitjada.*
- *Enviar cartes, notes o missatges de correu electrònic, de missatgeria instantània o de xarxes socials, amb contingut sexual de caràcter ofensiu, o difondre rumors sobre la vida sexual d'una persona.*
- *Amenaçar de penjar fotos o vídeos en què es mostra la persona mantenint relacions sexuals o mostrant parts nues del seu cos, així com l'ús degradant d'imatges d'una persona per les xarxes socials o per qualsevol altre mitjà de comunicació.*
- *Utilitzar o exhibir imatges pornogràfiques o sexualment provocadores en llocs de treball o acadèmics.*
- *Totes aquelles conductes previstes a l'ordenament jurídic com d'assetjament sexual.*

Assetjament per raó de sexe

- *Realitzar comentaris despectius sobre una persona o col·lectiu per pertànyer a un gènere així com comentaris sexistes en base a prejudicis de gènere.*
- *Assignar una persona a un lloc de treball o activitats de responsabilitat inferior a la seva capacitat o categoria professional o funcions incoherents únicament pel seu gènere, així com realitzar assignació de tasques basant-se en prejudicis sexistes o la falta d'assignació de les mateixes únicament pel seu gènere.*
- *Ignorar, ridiculitzar o menysprear les aportacions, els coneixements, les capacitats, les habilitats o la feina d'una persona o d'un grup en particular per pertànyer a un determinat gènere.*
- *Ridiculitzar, menysprear o aïllar aquelles persones que no es comporten conforme als*

rols socials assignats al seu gènere.

- *Dur a terme actes de discriminació per qüestions de sexe-gènere, així com per qüestions de maternitat o paternitat.*
- *Practicar un humor sexista així com fer desqualificacions, burles, acudits, gestos o comentaris ofensius de caràcter sexista o fer mofa o ridiculització pública de drets reconeguts en l'àmbit de la igualtat i la diversitat.*

Assejament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere

- *Fer comentaris despectius sobre una persona o col·lectiu per la seva orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, així com comentaris sexistes en base a prejudicis de gènere o adreçar-se de manera ofensiva per la seva orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.*
- *Portar a terme actes o expressions vexatòries que incitin a exercir violència contra una persona o col·lectiu per la seva orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.*
- *Incitar a l'odi, la violència o de discriminació contra els col·lectius LGBTI+.*
- *Assignar una persona a un lloc de treball o activitats de responsabilitat inferior a la seva capacitat o categoria professional o funcions incoherents, així com la falta d'assignació de les mateixes basant-se en prejudicis LGBTI-fòbics.*
- *Ignorar, ridiculitzar o menysprear les aportacions, els coneixements, les capacitats, les habilitats o la feina d'una persona o d'un grup en particular per tenir una orientació sexual, identitat o expressió de gènere no normatives.*
- *Ridiculitzar, menysprear o aïllar a les persones per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere així com fer desqualificacions, burles, acudits, gestos o comentaris ofensius de caràcter homofòbic, lesbofòbic, bifòbic o transfòbic en l'entorn laboral o acadèmic o fer mofa o ridiculització pública de drets reconeguts en l'àmbit de la igualtat i la diversitat.*
- *Fer comentaris sobre l'aspecte físic, les maneres o la indumentària, així com sobre l'orientació sexual o l'expressió de gènere de les persones.*
- *Negar-se a anomenar les persones trans amb el seu nom sentit i amb els pronoms amb què aquestes s'identifiquin.*
- *Qüestionar les persones amb expressions o identitats de gènere no normatives per utilitzar un lavabo determinat.*
- *Realitzar comentaris amb connotacions LGBTI-fòbiques*

6.2. Violència masclista

Partint de la definició de les formes de violència masclista de la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista:

- a) *La violència física* comprèn qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.
- b) *La violència psicològica* comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona

una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaques, humiliació, vexacions, menysteniment, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat. La violència masclista també es pot dur a terme amb l'amenaça o la causació de violència física o psicològica contra l'entorn afectiu de la dona, especialment els fills i filles o altres familiars que hi convisquin o hi tinguin una relació directa, quan es dirigeixi a afligir la dona. També inclou la violència ambiental, que es duu a terme per mitjà de l'exercici de la violència sobre béns i propietats de la dona, amb valor econòmic o sentimental, o sobre els animals amb els quals té un vincle d'afecte, amb la finalitat d'afligir-la o de crear un entorn intimidatori.

- c) *La violència sexual* comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi haig entre la dona i l'agressor o agressors.
- d) *La violència econòmica* consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.
- e) *La violència digital* consisteix en els actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fòrums, correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània i altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones. Aquests actes causen danys psicològics i, fins i tot, físics; reforcen estereotips; danyen la dignitat i la reputació; atempten contra la privacitat i la llibertat d'obrar de la dona; li causen pèrdues econòmiques, i obstaculitzen la seva participació política i la seva llibertat d'expressió.
- f) *La violència de segon ordre*: consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista.

6.3. Conductes discriminatòries

Es consideren conductes discriminatòries aquelles per les quals una persona dona un tractament diferent i perjudicial a una altra persona o col·lectivitat per motius de raça, religió, polítics, de sexe, edat, de condició física o mental, etc. El *Protocol-guia d'àmbit universitari per prevenir i reparar amb diligència deguda les situacions de violència masclista, assetjament sexual i assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere de la Generalitat* distingeix els següents tipus de discriminacions:

Discriminació directa

La situació en què es troba una dona o una persona que és, ha estat o pot ésser tractada, per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, d'una manera menys favorable que una altra en una situació anàloga. No són mesures discriminatòries per aquests motius les que, encara que plantegin un tractament diferent, tenen una justificació objectiva i raonable, com ara les que es fonamenten en l'acció positiva.

Discriminació indirecta

La situació discriminatòria creada per una disposició, un criteri, una interpretació o una pràctica pretesament neutres que poden causar un perjudici més gran a les dones o a les persones que pertanyen al col·lectiu LGBTI.

Discriminació múltiple i enfocament interseccional

La situació en què una persona, pel fet de pertànyer a altres grups que també solen ser discriminats, pateix formes agreujades i específiques de discriminació.

Les violències masclistes i LGBTI-fòbiques provoquen un impacte agreujat i diferenciat quan concorren amb altres motius de discriminació, com l'origen, el fenotip, el grup ètnic, la religió, la situació migratòria, l'edat, l'orientació sexual o la identitat i expressió de gènere, la classe social, la discapacitat física o intel·lectual, o l'estat serològic.

Discriminació per embaràs o maternitat

Consisteix en tot tracte desfavorable a les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat, existent o potencial, que comporti una discriminació directa i una vulneració dels drets fonamentals a la salut, a la integritat física i moral i al treball.

Dins d'aquest tipus d'assetjament s'inclou també l'assetjament per paternitat o per l'assumpció d'altres responsabilitats familiars.

Comportament no desitjat per part de qui el pateix

En una situació d'assetjament, la persona assetjada és objecte de conductes no desitjades. Quan es fa referència a conductes no desitjades s'entén que la persona no busca aquesta acció i, a més, considera aquest fet com a no desitjat.

7. Procediment en cas d'incompliment de la Política de la Facultat de Dret davant l'assetjament sexual, per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, la violència masclista i les discriminacions

Els membres de la Facultat que considerin que són o han estat víctimes de comportaments contraris a aquesta política de la Facultat poden posar-se en contacte amb la persona responsable de Polítiques d'Igualtat de la Facultat o amb el Servei d'Igualtat i Diversitat de la Universitat, que les informaran de les opcions existents.

La persona responsable de Polítiques d'Igualtat de la Facultat, en la primera atenció, ha d'informar la persona afectada dels recursos i el procediment a seguir en funció de la situació, i ha de mantenir sempre l'anonimat de les persones denunciants. Tot seguit, ha d'informar el Degà o Degana de la Facultat. Així mateix, ha d'informar la persona afectada de l'existència del Protocol de denúncia i del Servei d'Igualtat i Diversitat i s'han de posar els fets en coneixement d'aquesta unitat.

La Universitat disposa de diversos serveis i unitats que poden actuar en primera instància davant de casos d'assetjament o violència masclista:

- El Servei d'Igualtat i Diversitat de la UAB (SIDi) és l'òrgan responsable de fer una primera acollida i d'informar sobre tots els serveis de què la Universitat disposa per oferir suport i acompanyament a les persones afectades, i sobre els drets que la legislació vigent els atorga. Així mateix, el SIDi assumeix la coordinació entre els serveis i les unitats per tal de facilitar l'abordatge integral en tots els casos. El SIDi ofereix també l'atenció psicològica especialitzada.
- El Servei de Seguretat i Vigilància s'encarrega de l'activació de mesures preventives de protecció i suport en la formalització de la denúncia.
- El Servei Assistencial de Salut (SAS) s'encarrega de l'atenció mèdica.
- L'Àrea de Prevenció i Assistència de la UAB orienta el PTGAS i el PDI en l'activació i el desenvolupament dels protocols.

8. Confidencialitat

Totes les persones implicades en un procediment iniciat amb motiu de d'assetjament sexual, l'assetjament per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, la violència masclista i les discriminacions, inclosos els testimonis que puguin entrevistar-se com a part d'una investigació, tenen el deure de guardar confidencialitat.

9. Aplicació de la Política

És responsabilitat del Degà o Degana de la Facultat fer efectiu el contingut previst en aquesta política.

Amb la coordinació de la Secretaria General i del Servei d'Igualtat i Diversitat, i a través de la Unitat de Formació, la Facultat promourà anualment activitats d'informació per tal de donar a conèixer les mesures esmentades i aclarir qualsevol dubte que pugui sorgir. L'alumnat i el personal treballador s'ha de comprometre a enriquir els seus coneixements en matèria de prevenció de les violències i l'assetjament participant en les sessions formatives i de sensibilització que s'organitzin a la Universitat.